

LBRIS

We know
books

Vasile Chifor

UMBRELE TOAMNEI

Ediția a II-a

Editura DACIA XXI
2011

CUPRINS

1. ROZALIA
2. AURELIAN
3. CONSTANȚE COLOCVIALE ȘI REPREZENTĂRI ETEROGENE
4. POPA TAISIE
5. DINCOLO DE CUVINTE
6. PORTRETE ÎN MIȘCARE, ÎN ALB-NEGRU ȘI COLOR
7. PERIPLU
8. SENSUL ECUAȚIEI FĂRĂ SENS

CAPITOLUL I

ROZALIA

1

Se privește în oglindă, își îndreaptă umerii, își potrivește o șuviță de păr. Cerceii mari, eleganți, din aur masiv, se agită în ritmul apelor din suprafața lucioasă. E mulțumită, zâmbetul larg îi confirmă așteptările și anulează ușoarele ezitări. Câteva mici și neînsemnate riduri sunt mascate sub un strat de pudră consistentă, bine întinsă, abia vizibilă. Avea nevoie de o altă fizionomie, reflectase nu o dată, pe care trebuia să și-o confecționeze fără vreun prejudiciu de imagine și fără a deveni sursa unor nedumeriri și bârfe discrete.

La îndemnul Ortansei, fostă preoteasă și prietenă de confesiuni, începuse să frecventeze salonul de înfrumusețare al doamnei Loriană și, după câteva ore, părăsea acel spațiu al metamorfozelor și al transfigurărilor miraculoase cu sentimentul că a întinerit cu câțiva ani și o amuza ideea că a reușit să păcălească timpul. Și evident pe ea însăși... O reconfortau mai ales masajele tânărului cu alură de atlet, îl chema Oreste, „ca pe fiul lui Agamemnon și al Clytaemnestrei”, o informase, cu ochii dintr-odată strălucitori, o tânără asistentă care, presupuse ea, nu dovedea pentru tânăr doar un interes ocazional, și zâmbise mult timp după aceea, acaparată de amintiri. Palmele fierbinți și degetele fremătătoare ale exersatului practician îi catifelau pielea și îi aduceau aminte de fiecare dată, în astfel de momente care deveneau și de reverie, de Ieronim, simțea cum sângele i se urcă în obraji iar inima își accelera bătăile, ca atunci când mâinile acestuia, la fel de îndemnatice și

sensibile, îi mângâiau sâni plini, luându-i în palme, cântărindu-i, sărutându-i pătimaș, iar ea se lăsa sedusă de o pierdere indefinită în sine. Era răscolită de simțiri pe care nu le trăise vreodată alături de Emilian, soțul său, avocat de prestigiu, solicitat de procesele cele mai diverse și mai complicate, care-și petrecea timpul mai mult în sălile tribunalului. Seara venea extenuat, ursuz, închis în sine, tot mai puțin dispus la scene de intimitate, cu atât mai mult de tandrețe, de care nu-și amintea decât vag să se fi petrecut în primele faze ale căsătoriei.

Timpul ne transmite mesaje pe care doar comoditatea noastră, sau un interes meschin, nu încearcă să le denudeze corect și fără părtinire. Rozalia refuza ideea de totală claustrare, de supunere ascetică la rigori convenționale. Perspectiva nu îi surâdea, și doar gândul că va trebui să se consoleze prin izolare îi provoca indispoziții și o stare de lehamite. E încă atrăgătoare, socotește, la cei cincizeci de ani abia împliniți, părul îi e tot negru, nu trebuie să-l vopsească, tenul conservă o nuanță de alb-trandafiriiu. E vegetariană, deci n-are de luptat cu kilogramele în plus, ca... Își țuguie buzele, și le subțiază, de la Ieronim n-au mai fost atinse de nici un bărbat, iar gândul la el îi trezește din nou fierbințeli în tot corpul. Resorturile ei fizice și emoționale, se încurajează, încă nu s-au epuizat, ar putea-o dovedi, dacă ar fi pusă la încercare. Mai așteaptă încă momentul favorabil ca să erupă în energii nebănuite. Fără un bărbat lângă tine, își citea vorbele în oglindă și le absorbea ecoul impur, ești doar o femeie singură. Și bătrână. Iar ea nu dorea nici una, nici alta, „mai am încă dreptul la viață, la... dragoste!”, își striga gândurile. Nu încă și nu acum, se va lupta cu timpul și cu propriile-i limite!...

Se închipuia alături de Ieronim ca făcând parte dintr-un echipaj original aflat pe o barcă având pânzele în vânt, fără a fi direcționată de vreo busolă, doar de sentimentele lor stimulate de valuri și de jocul delfinilor argintii. Nu conta direcția, portul lor era niciunde, doar menținerea echilibrului pe apele capricioase și înșelătoare. Fără proiecte de amploare, doar cele dictate de o clipă nestatornică. Degustau picătura de fericire cu senzația că sorb însuși oceanul infinit al vieții. Nu-și făceau jurăminte de fidelitate ori devotament, ca în romane, totul se înscria într-un ritm al trăirilor imediate, pătimașe și consolatoare, cu atât mai mult cu cât erau gustate și consumate într-o clandestinitate vinovată.

Lungile așteptări pot duce la răutăți superficiale, totuși răutăți, slăbiciuni, la o dezordine interioară. Ce aștepta ea? Să se recăsătorească, acum că era liberă după pierderea neașteptată a lui Emilian? Puțin probabil, o experiență de acest gen i-a fost suficientă. Atunci?!... Se încăpățâna să spere în ceva imprecis, vag, tulbure, ca toate gândurile care o frământau. De ce n-o căuta Ieronim, despre care auzise că a fost părăsit de Veturia, ajunsă și ea la un punct terminus al răbdării în urma comportamentului său libertin? De ce n-o suna, să-i dea un semnal că nu totul a fost doar o aventură pasageră, o bifare a unei alte cuceriri, și să dezmințea zvonurile care circulau despre el cum că ar fi prins într-o altă relație cu o fată mult mai tânără, abia a terminat liceul?!... Singurătatea e un coșmar, e o certitudine, în pofida oricărei platitudini a ideii. Revenirea lui ar favoriza o relație pe temeuri mai puțin circumstanțiale ori convenționale. Construiește mental planuri, scenarii, dar lipsește regizorul ingenios care să le monteze, să le dea coerență și consistență. Cu regretele, șoptește, este altceva, mai complicat, ele sunt echivalentul unei recunoașteri a înfrângerii. Rămâne refugiul în amintiri, în iluzii, sau... deziluzii? Te fac vulnerabil, oriunde te-ai situa, expus improvizației, imprevizibilului.

Părăsește oglinda, îi pune zgarda cu lesă fină lui Zupi și coboară scările pentru plimbarea de dimineață. La ieșirea din bloc aproape că se ciocni de Aurelian Zamfir, tânărul inginer de la etajul trei. Bărbatul o salută respectuos și-i adresează câteva cuvinte cățelușei care are chef de hârjoană, îi miroase pantofii și încearcă să descopere în interiorul lor cine știe ce secret nelumesc. Aurelian o cunoștea ca fiind genul de femeie oricând pregătită pentru conversație, preocupată să nu dea ocol știrilor de orice fel, inclusiv bârfelor care ne pigmentează viața, colorând-o, să se afle permanent în miezul lor. Știa doamna Rozalia Pop să însuflețească faptul banal și să-l ridice la rang de senzational, mai ales prin pitorescul limbajului și accentul ardelenesc inimitabil din zona Clujului, care lui îi amintea de fiecare dată, tulburător, nostalgic, de originea sa dintr-un spațiu apropiat cu acela al robusteii și voluntarei pensionare, cândva secretară-șefă la un prestigios liceu, unde preda de câțiva ani și Miruna. Dar pe el, mereu grăbit și preocupat, îl oboseau și iritau aceste încercări de a-l atrage în capcana confesiunilor și

dezvăluirilor fără sfârșit și găsea întotdeauna scuze politicoase, unele pripite și neconvingătoare, pentru a se retrage înainte de a fi prea târziu, apelând și la complicitatea unui zâmbet studiat, verificat și în alte experiențe, unele similare, care o făcea pe simpatica doamnă să roșească și să transpire abundent, ca o fetișcană îndrăgostită. Altfel, era agreabilă, mereu într-o bună dispoziție, cel puțin așa apărea în societate, juisantă, disponibilă gesturilor de amabilitate. Nu se enerva decât rareori, glicemia ridicată, la care se alătura și tensiunea, îi tempera alte zeluri, dar nu constituiau o amenințare prea mare, i-o spusese medicul specialist, îl cheamă..., n-are importanță, totuși, omul e măsura lucrurilor, dar nu-i așa, domnule Aurelian, că și lucrurile dau măsura omului, mai ales când le scoți din timpul lor afară?”, îl interoga, privindu-l direct și fără să clipească în ochii mari, albaștri, care-i aminteau de cei ai lui Ieronim. Se înțelepțise bine coana Rozalia, prinsese din zbor replici pe care le auzise în cancelarie sau în propriul birou, unde instalase o ordine sobră și o disciplină severă în rândul celor două subordonate mai tinere. Nu disprețuia, evident, nici filosofia de piață, care o ajutase să-și rafineze opiniile și chiar obiecțiile...

2

Ajunse în parcul Tei și se așeză pe o bancă, picioarele îi tremurau ușor, iar inima își accelerase bătăile, deși străbătuse drumul de câteva sute de metri și apoi aleile populate ale parcului, cu un pas lin, leneș. O eliberă pe Zupi din lesă și cățelușa alergă veselă lângă niște boscheți pe care-i udă din belșug, și unde câteva păsări jucăușe începură să zboare în jurul ei, aproape atingând-o, parcă provocând-o la un joc care pe ea o dezavantaja.

Existența ei trece acum aproape neobservată, i se pare că e doar un element de decor într-un panoptic devenit istorie. Înregistrează totuși cu plăcere câteva saluturi cordiale, se simte măgulită, ecoul vorbelor îi răscolește orgoliul. Tresare când o umbră se oprește în fața ei, o acoperă, pare a unui copac însuflețit, și o voce plăcută, bine timbrată, i se

adreasează cu „ce mai faceți, doamnă secretară-șefă?”, pe un ton aproape familiar.

Un tânăr înalt, cu fața numai zâmbet, o privește deschis, sincer, și ea alungă imediat gândul unei note de ipocrizie ori ironie din vocea acestuia. Lângă el, o fată blondă care abia îi ajunge până la umăr, cu un surâs identic pe buzele fine.

- Mulțumesc, bine, am ieșit la plimbare cu Zupi, nu știu pe unde rătăcește, precis aleargă după păsări, sunt slăbiciunea ei, uneori mă gândesc că ar vrea să fie ca ele, așa se aruncă în aer să le prindă și să le întrebe taina zborului. Dar voi?, încercă să-și amintească un amănunt semnificativ prin care să-i identifice, deh, cum trec anii peste noi, ne năpădesc ca buruienile după ploaie și ne uităm până și amintirile!... Zâmbește, oarecum silit, dar matern, ce ți-e și cu memoria asta care-și pierde din strălucire și ne joacă fetele cele mai neplăcute tocmai în momente de acută nevoie de certitudine!

- Noi suntem amândoi studenți la medicină în anul cinci, acum ne bucurăm de vacanță și ne facem proiecte pentru perioada următoare. Amalia vrea la mare, eu la munte, iubesc alpinismul!... Vom vedea!... Știți, continuă pe o voce joasă, noi am fost în clasa domnului profesor Ieronim, am făcut și o poză de grup împreună la sfârșitul liceului, eu stăteam chiar lângă dumneavoastră, iar Amalia lângă domnul diriginte. Vă amintiți?

- Da, vag totuși, recunosc, îmi amintesc momentul, dar ați mai crescut amândoi, v-ați schimbat... Probabil că ești Horațiu Vasilescu, elevul lui preferat, campion la cros, știu că te aprecia mult.

- Aveți o memorie de-o vigență surprinzătoare, vă invidiez sincer! Și sunt la fel de sincer dacă vă spun că nu v-ați schimbat aproape de loc, sunteți tot cea de atunci, energică și plină de viață, parcă însuflețiți lucrurile din jur!

„Și în care alt sens nu m-am schimbat?”, îi vine să-l întrebe puțin neliniștită, dar își înfrână curiozitatea și o mângâie pe Zupi care se întorsese între timp la bancă și, așezată pe cele patru lăbuțe, îi urmărea și ea cu atenție pe cei doi tineri simpatici, care păreau binevoitori, deși nu se vedea nicio bomboană sau un baton de ciocolată în mâna lor, așa că protestă, refuzând să-și mai fluture coada de care era atât de mândră...

- Ești drăguț, amabil și civilizat, mă simt flatată, n-am mai primit de mult un compliment atât de plăcut și dezinteresat! Mă și întreb dacă te-ai referit la mine sau la altcineva care-mi seamănă!... Se vede că ai o educație aleasă, primită acasă de la părinți, la școală dobândești cu precădere principii generale de comportament și conviețuire, de integrare în societate...

- Mă scuzați dacă vă contrazic, am învățat și în școală multe lucruri bune și folositoare, ne vor ajuta în viață, așa-i, Amalia? Chiar dacă ar fi numai principiile de care amintiți, cât ar părea ele de rigide și convenționale.

- Și eu sunt de acord cu Horațiu, școala ne-a inculcat spiritul de ordine, de principialitate, un echilibru între psihic și fizic, o... armonie a contrariilor, interveni și fata, și fosta secretară-șefă avu senzația că asistă la o lecție de dirigenție ținută de Ieronim.

- Iar domnul profesor Ieronim, continuă studenta, parcă ghicindu-i gândurile, făcea niște ore de dirigenție de un farmec aparte, ne captiva pe toți cu metodele sale și cu exemplele pe care ni le oferea, nu-i așa, Horațiu?, ceru ea acum confirmarea băiatului.

- Subscriu la ce-ai spus. Păcat că a plecat din liceu, era un profesor iubit și respectat, obținuse atâtea rezultate sportive cu elevii... Mai ales fetele se înghesuiau să participe la cercurile conduse de el, handbal, baschet; Amalia era un pivot de netrecut și o aruncătoare imbatabilă la coș.

Fata roși în fața neașteptatului compliment, în timp ce doamna Rozalia se foi pe banca tare, ca și cum Zupi ar fi tras-o de rochie ca s-o avertizeze despre ceva amenințător care plutește în aer.

- Era un om de caracter, reluă tânărul. Și de cuvânt, își ținea promisiunile. Am auzit că este preparator fizic la o echipă de fotbal din Cartierul de sud. Dumneavoastră știți ceva?

„Vreo aluzie subtilă? O insinuaire? Îi scapă ei ceva, sau sunt doar suspiciunile care o macină în ultima vreme?” Scrută chipul tânărului, în privirea senină părea că se odihnesc și se oglindesc toate valurile mării. Amintirea numelui lui Ieronim, într-un moment în care nu se aștepta, o luase pe nepregătite, și simți o arsură puternică pe coșul pieptului. Ar fi

avut nevoie de un pahar cu apă, de un suc sau o cascadă întreagă care să-i stingă strigătul gata să izbucnească din trupul său încercat.

- Din păcate, nici eu nu știu mai multe. Nu l-am mai văzut de când a plecat pe neașteptate („Ipocritul! Nici măcar n-a sunat-o măcar o dată, să-i ofere o explicație, o...”)). Ar fi vrut să se poată ridica de pe bancă, de care se simțea sudată, să-i îmbrățișeze pe cei doi tineri medicinisti pentru că i-au răscolit amintirile, când dureroase, când dulci, și să-i invite la o cafea sau la o înghețată cu vanilie, slăbiciunea sa. Toți avem nevoie de amintiri, ar fi voit să le mai spună, care să ne clarifice cine suntem de fapt... Rămase însă pironită pe bancă, urmărindu-i cum se depărtează vorbind și râzând zgomotos, după ce o salutară cu aceiași termeni de deferență, iar privirea ei îngândurată trecea cu mult pe lângă și dincolo de ei...

3

Fiecare zi e un prag, o treaptă, o urcăm sau coborâm înfrigați că nu știm ce ne așteaptă la marginea ei.

Înregistrezi detalii, dar îți scapă esențialul, iar asta te tulbură, îți provoacă îndoieli, îți oferă întrebări fără răspuns. Doar echivocul trăirilor și câteva firimituri de la festinul înțelepților ce se ignoră până și pe ei înșiși...

Urcă greoi treptele, puțin obosită și mai mult afectată de discuția din parc cu cei doi tineri, spre etajul doi unde locuia într-un elegant apartament de patru camere, mobilat modern și cu gust, cu vitrine sufocate de vase de colecție, statuete, tablouri și alte accesorii al căror rol părea să fie pur decorativ. Una din camere arăta ca o adevărată seră, cu plante și flori, printre care se distingea ușor un ficus uriaș, cu frunzele mari, groase și tot timpul verzi. Totul emana aici un aer exotic, conferea o notă de distincție și-ți amăgea imaginația că te afli pe o insulă plutitoare, acum acostată la un țărm mai puțin primitiv.

Îi dădu de mâncare lui Zupi care, după două minute de hăpăituri și scâncete vesele ca ale unui bebeluș, adormi, sătulă și obosită, cu nasul în farfuria cu granule cu arome și conținut de carne, printre care

descoperise și două bomboane acrișoare pe care le ronțai cu zgomot și cu ochii închiși de plăcere.

Își prepară o cafea slabă și se așază pe un fotoliu pe care obișnuia să stea Emilian când îl mai prindea câte o seară acasă. Își aminti de scaunul comod din biroul său, comandat special, era mai înalt decât celelalte cu o palmă și, de la înălțimea lui, le supraveghea pe cele două subalterne tinere, ori răspundea, cu superioritatea dată de funcție și de răspundere, celor care, cu sfială ori chiar cu temeri, intrau, după ce așteptau un minut la ușă să li se răspundă, pentru cine știe ce informații sau pentru solicitarea unei adevărinițe.

Luă de pe masuță un album și începu să-l răsfoiască, oprindu-se câteva secunde la fiecare imagine. În sfârșit, găsi poza de grup cu clasa lui Ieronim la care se referise tânărul, era în centru, drept, zvelt, dominator, cu zâmbetul lui cuceritor pe buze. Ea stătea mai la margine, având în stânga pe băiatul de care tocmai se despărțise, iar în dreapta pe Svetlana, oacheșă profesoară de biologie. Grupul părea o familie numeroasă, veselă, fericită, optimistă, peste care părea să nu se abată niciun nor. Zâmbi și își trecu palma peste imagine, era mai mult o mângâiere tandră adresată lui Ieronim, o atingere senzuală, și din nou o tresărire dureroasă îi străbătu trupul...

4

La școală era poreclită Madona, și asocierea nu o deranja, dimpotrivă, o amuza și o bine dispunea. Nu pentru că ar fi avut ceva în comun cu celebra actriță și cântăreață, ci pentru aerul impunător pe care îl afișa, împrumutat parcă de pe chipul solemn al cine știe cărei statui, vremuită de vânturi, ploi și enigme.

Rămăsese confuză după pierderea soțului, petrecută în condiții neclare. Plecase spre B., unde avea un proces complicat, însoțit de Alexandra Priboi, blonda cu părul lung și genele ca niște libelule, care îl ajuta în procese și-i menținea ridicat tonusul când pleda cu elocință, cu gândul la felicitările acesteia după ce va ieși și de această dată învingător. Era un Hercule al tribunalelor și al proceselor și nu era de

mirare că era foarte solicitat, inclusiv de personalități din viața publică ori privată, iar conturile lui, ținute în două bănci, creșteau substanțial după fiecare pledoarie. Ce s-a întâmplat pe drum e greu de explicat, doar supoziții și, evident, cârcoteli. O defecțiune? O manevră greșită? O depășire imprudentă? Cert era că mașina ieșise de pe carosabil și a luat la țintă un copac. Șocul i-a fost fatal lui Emilian, iar asistenta s-a ales cu o mână ruptă, câteva coaste dislocate și o tăietură la obraz. N-a putut, sau n-a vrut să dea explicații în plus, și totul a rămas învăluit în ceață, într-o notă de confuzie și mister, deși au trecut de atunci cinci ani.

După dispariția subită din școală și a lui Ieronim, a rămas de două ori singură, dezamăgită și deabusolată, cu existența vraiste, care se desfășura tot mai des într-o cadență nevrotică, deși salva aparențele cu abilitate. Se simțea părăsită până și de siguranța și de exigența de care dăduse dovadă în conducerea secretariatului – o mică instituție în instituție – și inspira respect celor din jur, cel puțin așa îi plăcea să creadă, de fapt îi îngrozise până și pe profesori, pe care îi controla la sânge. Evident, cu acordul tacit al celor doi directori, Grozavu și Poalelungi, bucuroși că sunt degrevați de o activitate de rutină plictisitoare, cum era verificarea condiciei, a planificărilor, prezența și ieșitul la timp de la ore, și nu se sfîia chiar să taie orele neținute din motive nejustificate. Impusese și interzicerea fumatului în cancelarie, spre disperarea amatorilor, care erau obligați să se înghesuie într-o chichineată pentru a-și consuma vocația și pasiunea, până la amenajarea unui spațiu corespunzător, „când vor veni fondurile,” le oferi tot ea un răspuns evaziv.

Avusese momente de descumpănire și căzuse într-o stare de depresie imediat ce Ieronim dispăruse din școală. A înghițit mai multe tablete alese la întâmplare, nu știa dacă voia să moară, ori doar să-și anestezeze simțurile. Ortansa, care o vizita zilnic, o găsea într-o stare de apatie, cu ținuta neglijentă, cufundată în fotoliu și ținând pe genunchi același album cu fotografii. La picioarele ei, Zupi moțâia visând la farfuria cu mâncare și nu înțelegea de ce s-au întrerupt plimbările prin parc, unde ea se juca cu niște păsări zglobii, odată a înhățat una de picior și era gata să o înghită cu pene cu tot, ghinionul ei și norocul păsării a fost un trecător, care i-a smuls-o dintre dinți, dar a apucat să-l muște de

mână, după care s-a ascuns sub bancă, între picioarele stăpânei, care numai grija ei nu o avea. Seara, în pat, ar vrea să plângă, dar a uitat cum e. Și, dacă ar reuși, ar auzi-o doar pereții și s-ar umezi inutil. Respira moliciunea aerului, absorbea cu nesăț parfumul florilor de care ar vrea să se îmbete, până la a deveni insensibilă. O masă amorfă și de prisos. N-ar fi nicio măreție în a fi descoperită a doua zi astfel...

Reface, prin jocul agitat al memoriei și într-o cronologie nu prea exactă, momente consumate cu cinci-șase ani în urmă, când era încă în funcție, iar relația cu Ieronim părea statornicită prin repere și convenții ce sfidau morala oricărui statut. La două-trei zile părăsea scaunul înalt al biroului, își verifica în oglindă înfățișarea, mai făcea un retuș, potrivitându-și o șuviță de păr mai rebelă, își punea o mapă sub braț și le anunța pe cele două fete, care îi urmăreau fiecare mișcare și-și făceau semne din ochi, că merge „pe teren”, să inspecteze câteva laboratoare, să verifice inventarul de calculatoare, poate se va abate și pe la sala de sport să vadă dacă profesorul folosește echipamentul abia cumpărat etc. Placa era aceeași de fiecare dată, fetele îi aprobau exigența, grija față de bunul mers al lucrurilor în școală, jubilau după ce ieșea din birou, timp de o oră puteau naviga liniștite pe Internet, să afle ultimele cancanuri, să-și completeze informația cu bârfe cu care se vor delecta în reuniunile de seară cu prietenii...

Ieronim o aștepta, ca de obicei, în micul lui cabinet pe care îl amenajase ca pe o cameră de locuit, unde se odihnea mai ales în după-amiezile când avea competiții. Avea și o masă pentru masaj, și mâinile lui îndemânatică palpau precipitat trupurile care se expuneau invitațiilor sale. O întâmpina cu același zâmbet cuceritor care îi provoca slăbiciuni și fierbințeli. Ajunsesse cu timpul să cunoască toate secretele acestui trup cu carnea albă, tare, cu picioarele puternice, care îl primea ca pe un deschizător de drumuri prin hățișurile junglei. Gurile înfometate mușcau cu nesăț din același măr, interzis doar neinițiatilor ori falșilor puriști și mizantropi. Își vorbeau puțin, pierduți în reveria momentului, convinși că timpul se scurge mai lent în tăcere, devenind complice la jocul lor interzis.

Își netezea apoi fusta ori rochia, ajutată de bărbatul care nu-și abandona zâmbetul languros, își încheia cu grijă bluza, după care tânărul